

Projektrapport
Projekt minutförsäljning av kemikalier vid
bränslestationer 2009
Enligt sändlista

Rapport över tillsynsprojekt minutförsäljning av kemikalier vid bränsledistributionsstationer

Projektets omfattning och syfte

Inom projektet inspekterades minutförsäljningen av kemikalier på de största bränsledistributionsstationerna i landskapet, Godby Service, Shell Servicecenter, Rundbergs Bil & Service / St 1 och Mariehamns Bilmack. Projektets syften var att informera verksamhetsutövarna om gällande regler för minutförsäljningen samt att genom stickprovskontroller utreda om kemikaliernas förpackningar och märkningar motsvarar kraven i lagstiftningen.

Projektet utfördes med stöd av kemikalielagen (FFS 744/1989), vilken är antagen på Åland genom landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1990:32).

Till denna projektrapport bifogas skriftligt den information som förmedlades under inspektionerna.

Utförande och resultat av inspektionerna

Vid inspektionerna informerades verksamhetsutövarna om att farliga kemikalier ska vara förpackade i en hållbar och säker förpackning samt vara tydligt märkta med svensk text på etiketterna. Kraven på säkerhetsförslutare och varningssymbol för synskadade gick igenom. Verksamhetsutövarna informerades också om reglerna för försäljning av giftiga och mycket giftiga kemikalier, men i dagsläget är det ingen av de inspekterade bensinstationerna som saluför giftiga kemikalier utöver bensin. Överlag har verksamhetsutövarna god kännedom om kemikalierna de säljer, men ingen av verksamhetsutövarna kände på förhand till varningssymbolen för synskadade.

Inga språkligt felaktiga eller otydliga etiketter påträffades vid stickprovskontrollerna, medan det ifråga om varningssymbolen för synskadade upptäcktes brister hos samtliga inspekterade verksamheter. På en av bensinstationerna upptäcktes ett parti lacknafta med läckande korkar, vilket åtgärdades direkt på plats genom att korkarna skruvades till. På en annan station upptäcktes en produkt som var märkt med texten "Endast för professionellt bruk. Förpackningen får inte säljas i detaljhandeln." Samtliga förpackningar avlägsnades omedelbart ur hyllan.

ÅMHH kommer att rapportera upptäckta felaktigheter och brister på de stickprovskontrollerade kemikalierna till Valviras Kemikalieregister.

Bakgrund

Enligt av landskapsregeringen fastställd tillsynsplan för 2009 ska minutförsäljningen av kemikalier på fordonservice inspekteras i projektform. ÅMHH valde istället att inspektera kemikalieförsäljningen vid bränsledistributionsstationer, vid vilka en stor del av allmänheten kommer i kontakt med farliga kemikalier.

Avgift

För projektinspektionen debiteras ingen separat avgift. Däremot uppbärs från och med 2008 en årlig tillsynsavgift för alla tillståndspliktiga verksamheter enligt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets avgiftstaxa för 2009, fastställd av Ålands landskapsregering den 30 december 2008 (Dnr S40/07/5/249).

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Yvonne Österlund
Myndighetschef
Beslutande

Mia Westman
Miljöskyddsinspektör
Föredragande

Bilaga

1. Information om kemikalier i minuthandeln

Information om kemikalier i minuthandeln

Förpackning och märkning

Farliga kemikalier ska vara förpackade i en hållbar, säker och lämplig förpackning. Påskrifterna ska vara tydliga och hållbara samt skrivna åtminstone på svenska.

Giftiga och mycket giftiga kemikalier

Giftiga och mycket giftiga kemikalier ska i affären eller dess lager förvaras i ett låst utrymme eller annars så att obehöriga inte kommer åt dem. Detta gäller även metanolhaltigt bränsle, men inte övriga bränslen.

Giftiga och mycket giftiga kemikalier får endast överlåtas till personer som fyllt 18 år, med undantag av bränsle, som får överlåtas oberoende av mottagarens ålder. Metanolhaltigt motorbränsle får dock överlåtas till en person under 18 år endast med skriftligt samtycke av dennes förmyndare.

Överlåtelse av oförpackade farliga kemikalier

Farliga kemikalier får i minuthandeln överlåtas oförpackade endast för att användas som bränsle eller smörjmedel, direkt till användningsanläggningen eller till cisterner som rymmer över 200 liter. Distributionsanläggningen ska förses med farosymbol och faroangivelse samt med standardfraser som anger risk och skyddsanvisningar.

Överlåtelse av berusande och hälsofarliga kemikalier

Berusande och hälsofarliga kemikalier får inte överlåtas, om det finns skäl att misstänka att någon ämnar anskaffa dem uppenbart för att användas som berusningsmedel eller för annat missbruk.

Säkerhetsförslutare

Förpackningen för en kemikalie som är avsedd för minutförsäljning och som märkts som

- 1) mycket giftig (T+),
- 2) giftig (T) eller
- 3) frätande (C)

ska oberoende av förpackningens storlek förses med säkerhetsförslutare.

Även följande kemikalier ska oberoende av förpackningens storlek förses med säkerhetsförslutare

- 4) flytande kemikalie, som klassificeras och märks som hälsoskadlig (Xn) och som när den förtärs vid inandning medför fara för lungskador (R65), eller
- 5) flytande kemikalie, som innehåller 3 % metanol eller mer, eller 1 % metylenklorid (diklormetan) eller mer.

Kemikalien förpackning anses dock vara tillräckligt säker utan säkerhetsförslutare om det inte är möjligt att komma åt innehållet utan verktyg.

Varningssymbol för synskadade

Varningssymbolen för synskadade består av en kännbar, upphöjd triangel. Förpackningen för en kemikalie som är avsedd för minutförsäljning och som märkts som

- 1) mycket giftig (T+),
- 2) giftig (T),
- 3) frätande (C),
- 4) hälsoskadlig (Xn),
- 5) extremt brandfarlig (F+) eller
- 6) mycket brandfarlig (F)

ska oberoende av förpackningens storlek förses med en varningssymbol för synskadade.

En aerosol som har klassificerats och märkts enbart som extremt brandfarlig (F+) eller mycket brandfarlig (F) behöver inte förses med varningssymbol för synskadade.

Källor

Kemikalieförordning (FFS 675/1993)

Förordning om minutförsäljning av farliga kemikalier (FFS 676/1993)

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om säkerhetsförslutare på emballage för en farlig kemikalie och om en varningssymbol för synskadade (FFS 430/2001)

Ovannämnda förordningar är antagna på Åland genom landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (2007:99).